

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Viestinnän koulutusohjelma

Ville-Veikko Markkanen

JUURET JA ONNELLISUUDEN OSATEKIJÄT ARJESSA
Henkilövalokuvausprojekti, valokuvanäyttely
ja näkökulmia aiheeseen juuret ja onnellisuus

Opinnäytetyö
Toukokuu 2019

OPINÄYTETYÖ
TOUKOKUU 2019
Viestinnän koulutusohjelma

Länsikatu 15
80110 JOENSUU
013 260 600

Ville-Veikko Markkanen

Nimeke

Juuret ja onnellisuuden osatekijät arjessa

Henkilövalokuvausprojekti, valokuvanäyttely ja näkökulmia aiheeseen juuret ja onnellisuus.

Tiivistelmä

Olen valokuvannut ja haastatellut Puumalasta kotoisin olevia lapsuudenystäviäni, joista osa asuu edelleen kotiseudulla ja osa Helsingissä. Valokuvasesiot toteutin Puumalassa kesällä 2018 ja Helsingissä keväällä 2019. Henkilöhaastattelut tein sähköpostitse keväällä 2019.

Työn tavoitteena on haastatteluin selvittää, kuinka kuvatut henkilöt nykyisessä asuinympäristössään käsittelevät juuriaan ja onnellisuutta, sekä millainen merkitys lapsuuden kasvuympäristöllä on ollut oman identiteetin muodostumiselle.

Tietopohja perustuu henkilövalokuvausta -ja valaistusta käsittelevään kirjallisuuteen ja alan ammattilaisten tietoon. Toiminnallisessa osassa eli valokuvausosuudessa selvitän valokuvausessioapäivän kulkua, haasteita ja onnistumisia. Kerron kuvauspaikoista, kuvausmenetelmästäni ja kuvien käsittelystä. Pohdinnassa teen yhteenvedon tuloksista, onnistumisista ja työni mahdollisesta jatkohyödyntämisestä. Onnistuneet henkilövalokuvat kertoivat minulle siitä, että olen omalla alallani.

Kieli
Suomi

Sivuja 34
Liitteet 6
Liitesivumäärä 19

Asiasanat

Henkilövalokuvaus, teemahaastattelut, Puumala, juuret, onnellisuus, 1970-luku.

THESIS
May 2019
Degree Programme in communication

Länsikatu 15
FI 80110 JOENSUU
FINLAND
Telephone number of The Centre
013260600

Author
Ville-Veikko Markkanen

Title
Roots and components of happiness in everyday life.
Person photography project, photography exhibition and in Puumala 1970 borned person's perspectives to their roots and happiness.

Abstract

I have photographed and interviewed my childhood friends from Puumala, some of them still live in the home region and some of them live in Helsinki. Photo sessions were held in Puumala in the summer of 2018 and in Helsinki in the spring of 2019. I did email interviews in spring 2019.

The aim of the thesis is to find out how my childhood friends deal with their roots and happiness in their present living environment and what the significance of the childhood growth environment has been for the formation of one's own identity.

The knowledge base is based on literature on person photography and lighting and the knowledge of the pioneers of photography art. In the functional part, ie the photography section, I examine the course, challenges and successes of the photography session day. I'll tell about shooting locations, shooting methods, and image processing. In the cogitation part I will summarize the results, the successes and the possible further use of my work.

By my observations the interviewees' views largely supported my own. Successful photos supported it, that photographing is my trade indeed.

Language
Finnish

Pages 34
Appendices 6

Keywords

Person photography, theme interviews, Puumala, roots, happiness, 70's in Finland.

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Oma taustani	6
2.1	Lapsuus 1970-luvun Puumalassa	6
2.2	Vanhempien ja isovanhempien merkitys	8
3	Juuret ja onnellisuus -henkilöhaastattelujen lähtökohdat	10
3.1	Alustus	10
3.2	Pääkaupunkiseudulla asuvien suhde juuriin ja onnellisuuteen	11
3.3	Kotiseudulla asuvien näkökulmia aiheeseen	13
3.4	Havainnot haastatteluista	14
4	Henkilövalokuvaus	15
4.1	Ammattilaisten ja valokuvauksen pioneerien näkökulmia aiheeseen	15
4.2	Valaisusta ja vallitsevan valon käytöstä	17
4.3	Muotokuvaus- ja pohjoisikkunavalo	18
5	Henkilövalokuvaussessiot	18
5.1	Pohjustus	18
5.2	Puumalan henkilökuvaussessiot 27.7.- 28.7.2018	19
5.2.1	Kuvauskohde: Petri Ikonen	19
5.2.2	Kuvauskohde: Jari Uimonen	21
5.3	Helsingin henkilökuvaussessiot 28.4.2019	22
5.3.1	Kuvauskohteet: Pauliina Pellava ja Tiina-Kaisa Isolammi	22
5.4	Yhteenveto henkilövalokuvaussessioista	27
6	Omakustannevalokuvanäyttelyn järjestäminen	28
6.1	Idea ja näyttelyn nimi, näyttelytila ja budjetti	28
6.2	Kuvien valinta, vedosten teettäminen ja oheismateriaalit	29
6.3	Mainostus, järjestelyt, ripustaminen ja näyttelyn purkaminen	31
7	Pohdinta	31
	Lähdeluettelo	34

Liitteet

Liite 1	Pauliina Pellavan sähköpostihaastattelu 4.5.2019
Liite 2	Tiina-Kaisa Isolammin sähköpostihaastattelu 5.5.2019
Liite 3	Petri Ikonen sähköpostihaastattelu 5.5.2019
Liite 4	Jari Uimosen sähköpostihaastattelu 6.5.2019
Liite 5	Reeta Sinkkosen sähköpostihaastattelu 7.5.2019
Liite 6	Ville Juurikkalan sähköpostihaastattelu 8.5.2019

1 Johdanto

Opinnäytetyöni on henkilövalokuvaus- ja valokuvanäyttelyprojekti, jossa kohteina ovat ikätoverini Puumalasta, joista osa asuu ja elää kotiseudulle ja osa on löytänyt työuransa, nykyisen sosiaalisen verkostonsa ja elämänsä pääkaupunkiseudulta. Henkilövalokuvien on tarkoitus selvittää, millainen suhde kotipaikkakunnalle jääneillä ja elämänsä Helsingistä löytäneillä on juuriinsa ja mitkä ovat onnellisuuden osatekijät heidän arjessaan. Onko juurilla ollut merkitystä sille, että maailmankatsomuksesta ja tavoista toimia arjessa on aikuisena tullut sellainen kuin se on nyt? Ovatko he onnellisempia juuriensa ansiosta ja ovatko juuret olleet elämän voimavara vai kivireki?

Henkilövalokuvausprojekti ja sähköpostihaastattelujen purku ja analysointi on isoin osa opinnäytetyötäni. Valokuvaan kotiseudulla asuvia Puumalassa ja pääkaupunkiseudulta elämänsä löytäneitä Helsingin keskustassa. Kuvaukset teen pienellä kalustolla vallitsevaa valoa mahdollisimman tehokkaasti hyödyntäen ja kuvaussessioissa käytän Nikonin D5100-kameraa sen omalla Nikonin 18-55 mm:n objektiivilla. Haastattelut teen sähköpostin välityksellä ja jokainen vastaa samoihin kysymyksiin huhtitoukokuussa 2019. Analysoin haastattelut ja teen niistä omia näkemyksiäni peilaavan yhteenvedon.

Haastattelen sähköpostitse myös valokuvaaja Ville Juurikkalaa ja viittaan hänen kommentteihinsa valokuvanäyttelyn järjestämisestä ja henkilövalokuvausta käsittelevissä luvuissa. Opinnäytetyössäni näyttelyyn valitut valokuvat käsitellään painokelpoiseen muotoon, vaikka näyttely tullaankin pitämään myöhemmin. Valokuvanäyttely on tarkoitus pitää Puumalassa, Helsingissä ja Lohjalla sekä mahdollisuuksien mukaan myös Joensuussa syksyllä 2019.

2 Oma taustani

2.1 Lapsuus 1970-luvun Puumalassa

Olen Puumalan kirkonkylän, Saimaan sinisten, syvien vesien ja tummien kalliorantojen lapsi. Vartuin tiiviissä yhteisössä, jossa jokainen tunnettiin jonkun lapsena. Opettajan poika, rekkakuskin poika, nimismiehen tyttö, metsätyönjohtajan poika, lossarin tyttö. Kotikylällä sinut ja sukusi tunnettiin.

Puumalan kirkonkylä oli 70- ja 80 -luvuilla hyvin vireä taajama monipuolisine harrastusmahdollisuuksineen ja töitäkin oli tarjolla hyvin. Kansalaisopiston ja urheiluseura Puumalan Virin toiminta oli voimissaan ja osallistujamäärät väkilukuun nähden korkeat. Teollisuutta oli Vatorin venetehtaalla, Melkan vaatetehtaalla ja kenkätehtaalla. Kylällä oli myös kirjakauppa, urheilukauppa, kolme pankkia, posti, kirjasto, useampi ravintola ja baari, kolme ruokakauppaa, sekatavarakauppa sekä kaksi huoltoasemaa. Kesällä markkinat täyttivät kylän raitin ja ylätorin sekä omasta väestä että sadoista mökkiläisistä. Lapsuuteni Puumala 1970- ja 1980-luvuilla oli tiivis yhteisö, missä tiedettiin toisten asiat, mutta myös pidettiin huolta ja puhallettiin yhteen hiileen.

Tutustuin jo hyvin varhain opinnäytetyöhöni valitsemini ystäviin. Olimme yhdessä pyhäkoulussa, aloitimme ylätorin laidan uudessa päiväkodissa muutaman vuoden ikäisenä ja koulunkäyntimme lähti liikkeelle edelleen pystyssä olevalta Siniseltä koululta. Ensimmäinen opettajamme oli Tuovi Pääkkönen, joka oli ollut opettajana myös isälläni. Kävimme yhdessä samaa koulua ensimmäiseltä luokalta peruskoulun viimeiselle luokalle saakka, monien kanssa jatkoimme lukioonkin. Olimme yhdessä myös samoissa harrastuksissa. Oli lennökkikerho, urheilukerho, seurakunnan poikakerho, jääkiekkjoukkue, tanhupiiri, judoseura ja teini-iässä myös kansalaisopiston musiikkikurssit.

Puhuttaessa 70-luvun vapaasta kasvatuksesta koen asian seuraavasti. Kummatkin vanhemmat kävivät niin sanotuissa duunarien töissä. Puumalassa oli vielä 70 -ja 80-luvuilla hyvin töitä tarjolla myös kouluttamattomammille ja toimeentulo työläisperheissäkin näin ollen turvattu. Reilusti ei eletty, mutta laskut ja lainat hoidettiin ja juhlapyhinä, kuten jouluna sekä juhannuksena pöydästä löytyi muutakin kuin lauan-

taimakkaraa. Työ oli usein raskasta ja viikonloput menivät harrastusten parissa kukin omalla tavallaan työviikosta palautuen. Isämme ja äitimme kuuluivat niin sanottuun suuren murroksen sukupolveen, 1940-luvulla syntyneisiin, joiden erosta edelliseen sukupolveen J.P. Roos kirjoittaa kirjassaan *Elämäntavasta elämäkertaan*. ”Keskeiset erot suuren murroksen sukupolven ja sitä edeltävien sukupolvien välillä ovat turvallisuuden huima lisääntyminen, työn merkityksen suhteellinen väheneminen ja koulutuksen nousu sen tilalle, perhe-elämän ja ihmissuhteiden korostuminen sekä elämäntarinan yleinen latistuminen. Viimeksi mainitusta ei sinänsä ole pahaa sanottavaa, koska se heijastaa ennen kaikkea turvallisuuden lisääntymistä.” (Roos 1988, 28).

Me lapsetkin saimme pitkälti olla kylillä leikeissämme ja mennä sekä tulla vapaasti. Meihin luotettiin tai ehkä vanhemmilla ei vaan riittänyt energiaa vahtia meitä koko ajan. Typeryksiä tehtiin harvoin ja kun samoissa, tutuissa porukoissa liikuttiin, niin meistä ei juuri huolta kannettu. Vanhempia ja isovanhempia kunnioitettiin eikä heille mitään häpeää tai huolta haluttu aiheuttaa. Kotona joskus kiroiltiin, riideltiin ja alkoholia käytettiin, mutta sellaista se työläisperheissä oli eikä sitä silloin sen enempää miettinyt. Vasta jossain vaiheessa, kun omassa perheessä kuningasalkoholi sai isästä liian tiukan otteen ja johti lopulta koko perheidyllimme kaatumiseen. ahdistus hiipi ikävästi lapsen mieleen. Nyt kun omaakin jälkikasvua on, niin nuo ajat ja ahdistus nousevat tahtomatta joskus mieleen.

Isompia riitoja meidän lasten kesken ei ollut, olimme pitkälti yhtä katsoen aina toistemme perään. Tosin porukassa tyhmyys joskus tiivistyi ja niistä seuraavaksi pari esimerkkiä. Heittelimme innoissamme kiviä Torikalliolta kerrostalon yli ajattelemta yhtään, että talon takana oli parkkipaikka. Kivet eivät onneksi osuneet yhteenkään autoon, mutta minulta yksi kivi lipesi naapurin olohuoneen ikkunaan, vai oliko se Teron kivi? Sitten juoksimme ja lujaa. Jäimme tietenkin kiinni ja äiti maksoi ikkunan. Eräänä kesäpäivänä kiipesimme Wenno-höyrylaivan mastoon ajattelemta, että sieltä teräskannelle putoaminen olisi hengenvaarallista. Mastosta oli kyllä hyvät näköalat Puumalan virralle. Kerran sydäntalvella päätimme Jere-serkun kanssa ylittää Puumalan salmen ajattelemta, että virta salmen keskellä oli vuolas ja jää siinä kohtaa hyvin ohutta. Äiti ja mummo näkivät tilanteen ja ehtivät huutamalla saada meidät pysähtymään ja palaamaan takaisin kotirantaan. Ala-asteikäisinä hypimme koulun jälkeen Meijerin kalliolta alas lumikinokseen kenenkään arvaamatta, että lumen alla oli kivik-

koa. Kilvan voittaja oli Jari ja palkintona katkennut jalka, kipsaus Mikkelin keskussairaalassa ja reilun kuukauden sairasloma.

2.2 Vanhempien ja isovanhempien merkitys

Sain elää lapsuuteni kuten jokaisen lapsen soisi. Turvallisessa elinympäristössä, pienessä kirkonkylässä muiden lasten ja sukulaisten ympäröimänä. Vietettiin paljon aikaa rannoilla, metsissä ja kylän raitilla. Itse keksittiin tekemisemme ja aina löytyi muita lapsia pelaamaan ja leikkimään.

Isän kanssa ei lapsena yhdessä harrasteltu, mutta isoisä eli ukko piti minulle seuraa sitäkin enemmän. Hänen kanssaan kävin verkoilla, ongella ja pilkillä, korjailin mopoa, selvittelin pyydyksiä sekä savustelin kaloja. Ukko, kolmet sodat käynyt mies ei omille lapsilleen osannut olla isä, mutta minussa hän näki jotain samaa kuin itsessään ja tulimme toimeen hyvin. Meissä oli paljon samaa, vasta nyt aikuisena sen näkee paremmin. Ukko oli verbaalisesti lahjakas ja kylällä tunnettu tarinan iskijä. Hänellä oli rikas mielikuvitus ja erittäin hyvä huumorintaju. Hän teki koko ajan jotain ja usea projekti oli menossa yhtä aikaa. Ikävät sota-ajan muistot pysyivät varmaankin näin paremmin pois ajatuksista. Opin häneltä, ettei kaikkea tarvitse tehdä oppikirjojen mukaan, vaan voi toimia myös kuten itsestä hyvältä tuntuu, intuitiolla ja mielikuvitusta hyväksi käyttäen. Siinä missä ukko oli sanataiteen mestari ja lyömätön tarinaniskijä, niin minä olen löytänyt vahvuuteni ja intohimoni musiikin tekemisestä. Minulla myös on ollut tuhat rautaa tulella niin lapsena, nuorena kuin nyt aikuisenakin. Jostakin syystä täytyy olla monta asiaa menossa yhtä aikaa, jotta oikeasti tuntee elävänsä.

Isoäidilläkin (isän äiti) on varmasti ollut osuutta minuuteni kehittymiseen. Hän oli hyvin rakastava ja piti meistä lastenlapsista hyvää huolta. Mummo helli meitä ja tarjosi meille maailman parhaat perunalimput, paistetut muikut ja jauhelihamakaroniherkut. Hän ei koskaan puhunut pahaa kenestäkään, mitä nyt tietysti ukosta joskus. Hänellä oli sitä samaa kuin ukollakin, että kun nuorempana aika meni raskaissa töissä ja kodin hoidossa, niin hän halusi hyvittää meille lapsenlapsille sen mitä ei raskaalta arjeltaan aiemmin omille lapsilleen ollut voinut antaa.

Millaista oppia elämään sitten sain isältä ja äidiltä? Ensimmäisenä mieleeni tulee kunnioitus vanhempia kohtaan, joka on kestänyt aikuisuuteen saakka. Olin ainut lapsi ja äiti teki kaikkensa, jotta minulla olisi asiat hyvin. Isä piti tietyn kurin ja auktoriteetin, mutta kasvatuksen hoiti pitkälti äiti. Isän osallistumattomuus kasvatukseen vaikutti varmasti se, ettei oma isänsä, sodan jälkeensä jättämine traumaoneen, osannut olla isä hänelle. Ei ollut saanut rakkautta, eikä sitä osannut eikä uskaltanut antaa. Murrosiässä kunnioitus äitiin säilyi, mutta isän kanssa kaikki ei ollut aina hyvin, fyysisiltä yhteenotoiltakaan ei välttytty. Hän oli elänyt myös levottoman ja vauhdikkaan nuoruuden, mutta ei siitäkään huolimatta ymmärtänyt minua. Urheiluharrastusteni loputtua ja musiikkiharrastusteni alettua ajauduimme yhä kauemmaksi toisistamme. Ymmärrystä ei löytynyt ja se oli molemminpuolista. Tuohon aikaan myös alkoholi oli alkanut ottaa yhä suurempaa roolia perhearjessamme.

Äidin kasvatusta ja esimerkkiä antoi minulle tärkeitä avaimet elämään. Tee niin kuin hyvältä tuntuu, luota intuitioon, anna ilojen ja surujen tulla ja mennä. Kunnioita vanhempia ihmisiä, ole kohtelias ja tee muille kuin haluaisit heidän tekevän sinulle. Ole rehellinen, pidä sanasi ja ole ahkera, niin lopussa kiitos seisoo. Yksinkertaista, mutta on totta.

Identiteetin muodostuminen on monimutkainen prosessi, johon on ollut osuutta niin kasvatuksella, kasvuympäristöllä, perheellä, ystäväpiirillä ja koululla kuin myös kulttuurin sekä eri medioiden osa-alueiden altistumisella. Saaristo ja Jokinen kirjoittavat kirjassaan *Sosiologia* (2013), että tarvitsemme myös vähintään perusturvallisuutemme tähden jotain pysyvää, johon voimme ankkuroida identiteettimme. Siis ”jonkinlaisen käsityksen kodista ja siihen mahdollisesti liittyvistä muistoista ja emotionaalisesti latautuneista ihmissuhteista.” (Saaristo & Jokinen 2013, 138.) Tommi Hoikkalan ja J.P. Roosin 2000-luvun elämä – sosiologisia teorioita vuosittain vaihteesta oli Markku Wileniuksen luvussa maininta Marshall Bermanin toteutuksesta, joka jäi mieleen; ”Ihmisen perimmäinen pyrkimys läpi modernisaation myrskyjen on tehdä maailma ”omaksi kodiksi”, löytää keinot sopeutua muuttuviin olosuhteisiin ja toisaalta pystyä luomaan itse jotain uutta elämän myllerryksen keskellä. Tässä mielessä jokainen meistä on elämäkoulussa kouluttu modernisti, joka etsii omat tapansa elää ja selviytyä juuri siinä ajassa, jossa elää”. (Hoikkala & Roos 2000, 267.)

Tämän hyvin henkilökohtaisen alkuluvun perusteella voisi ironisesti vetää yhteen, että lapsuus ja eläminen Puumalassa on ehkä parasta, mitä ihminen voi kokea. Samalla tavalla kokevat varmasti kaikki turvallisessa ja virikkeellisessä elinympäristössä kasvaneet huolimatta siitä, onko heidän kotiseutunsa sijainnut maalla vai kaupungissa.

3 Juuret ja onnellisuus -henkilöhaastattelujen lähtökohdat

3.1 Alustus

Etsiäkseni vastauksia ja peilatakseni omia näkemyksiä aiheesta juuret ja onnellisuus sekä niiden suhteesta toisiinsa otin tutkimusmenetelmäksi valokuvattavien henkilöiden haastattelut. Kysymysten painopiste oli juurien merkityksessä henkilöille ja niiden mahdollinen vaikutus onnellisuuden tuntemuksiin nykyarjessa. Halusin myös etsiä yhteneväisyyksiä ja eroja kotiseudulle jääneiden ja pääkaupunkiseudulta elämänsä löytäneiden suhteesta lapsuuden kasvuympäristöön. Yhtenä kysymyksenä oli myös, mitkä ovat onnellisuuden suurimmat esteet nykyarjessa.

Haastateltavat olivat henkilövalokuvausprojektiin valitsemat 1970 syntyneet lapsuudenystäväni Puumalasta, joista kaksi on jäänyt kotiseudulle ja kolme elää elämäänsä pääkaupunkiseudulla. Kotiseudulla asuva Jari on kahden pojan isä ja puutavara-auton kuljettaja. Petri on kolmen lapsen isä ja IT-alan ammattilainen. Tiina-Kaisa on pääkaupunkiseudulla asuva kahden pojan äiti ja sovellusasiantuntija oppimateriaalikustannusyhtiössä. Pauliina on psykoterapeutti ja kahden aikuisen lapsen äiti. Reeta on oman yritysconsultointifirman johtaja ja kahden kaksoiskansalaisuuden omaavan (USA ja Suomi) aikuisen pojan äiti. Haastattelujen tarkoituksena oli myös syventää kehyskertomusta kuvien takana ja selvittää, olenko kuvissa tavoittanut henkilön itseltään haastattelun kautta antaman vaikutelman. Näkyykö onnellisuus, juuret ja niiden mahdollinen suhde toisiinsa henkilön olemuksessa ja ilmeissä?

3.2 Pääkaupunkiseudulla asuvien suhde juuriin ja onnellisuuteen

Kysyttäessä suoraan onko pääkaupunkiseudulta elämänsä löytäneillä entisillä puumalalaisilla Pauliinalla, Tiina-Kaisalla ja Reetalla heidän mielestään vahvat juuret ja edelleen tunnesiteitä lapsuuden kotiseutuun oli vastaus kaikilla selkeä kyllä. Kaikkien mielipiteen kysymykseen voisi pukea Reetan sanoin: ”Tunnen vahvaa identiteettiä ja ylpeyttä kotikuntaani kohtaan ja kerron siitä ylpeänä ja mielelläni” (liite 5, Reeta Sinkkonen). Puumala on edelleen sielunkoti ja ”mielen maisemat ja niihin liittyvät tunnelmat ovat piirtyneet lähtemättömästi mieleen” (liite 1, Pauliina Pellava). Kaikkien mielestä lapsuuden turvallisella kasvuympäristöllä on ollut selkeästi vaikutusta onnellisuuden kokemuksiin myös aikuisena. Lapsuudessa opitut arvot ja tavat elää ovat heidän mielestään edelleen voimissaan. Lapsuuden merkitys on ilmennyt ”mutkattomana suhtautumisena luontoon ja luottamuksena elämään” (liite 2, Tiina-Kaisa Iso-lammi). Kasvaminen pienellä paikkakunnalla on ollut positiivinen asia. ”Puumala oli sopivan pieni lapsen mielelle hallita ja hahmottaa. Kilpailu resursseista, ympärillä olevien aikuisten ajasta tai huomiosta ei ole yhtä kovaa ja raakaa kuin kaupungissa, ja siksi pieni paikkakunta on hyvä alusta yksilöiden kasvulle” (liite 1, Pauliina Pellava). Reeta vastasi kasvamisesta pienellä kylällä: ”Se mitä olen tänään ja mitä teen, on varmasti sidoksissa siihen mistä tulen ja missä olen lapsuuteni elänyt. Uskon vahvasti teoriaan, että yksilön kansallinen ja henkilökohtainen kulttuuri kehittyy eniten ensimmäisen 10 vuoden aikana siitä ympäristöstä missä hän ne vuodet elää” (liite 5, Reeta Sinkkonen).

Ovatko juuret olleet voimavara vai kivireki? Lapsuudessa luodut ja tähän asti kantaneet ihmissuhteet ovat olleet heille elämän suurimpia voimavaroja. Samoin myös ”suhde luontoon sekä pienen paikkakunnan vahvistama perusluottamus maailmaan ja omiin mahdollisuuksiin siinä” (liite 1, Pauliina Pellava). Ei niin hyvänä asiana Pauliina ja Tiina-Kaisa kokivat tietyt ristiriitaisuudet oman suvun teoista ja maineesta sekä siitä, että pienellä kylällä kaikki tunsivat toisensa. Vaikka heitä ei enää ulkonäöltä ihmiset tunnistaisikaan, niin jonkun lapsena heidät edelleen muistetaan. Myös Reetalle juuret ovat olleet ehdottomasti voimavara ja hän on erittäin ylpeä juuristaan. ”Olen kokenut, että ulkomailla asuessa omat juuret tuntuvat vielä tärkeämmiltä ja niis-

tä on vielä enemmän ylpeä kuin ennen. Kai se tuo jollakin tapaa niin sanottua tervettä isänmaallisuuttakin enemmän pintaan”. (liite 5, Reeta Sinkkonen).

Onnellisuuden osatekijät koostuvat haastatelluilla hyvistä ihmissuhteista, perheestä, mielekkäästä työstä ja luonnosta. Juuri luonnon merkitys onnellisuuden osatekijänä korostuu ja on tärkeä side lapsuuden kotiseudun ja nykyisen arkionnellisuuden välillä. Entä näkykö juuret olemuksessa vielä aikuisena ja miten? Pauliinan vastaus pääpiirteittäin oli: ”Jonkinlainen tuttavallisuus suhteessa toisiin ihmisiin ja avoimuus kontakteille liittyy tähän taustaan. Ajattelen myös, että puumalalaisuuteen ei kuulu minkäänlainen ”paskantärkeys”. (liite 1, Pauliina Pellava). Tiina-Kaisan vastaus kysymykseen oli: ”Uskon, että tietynlainen avoimuus on peräisin kotiseuduilta ja on pysynyt mukana. Oli kyllä kadoksissa nuoruusvuosina, mutta onneksi löytynyt takaisin” (liite 2, Tiina-Kaisa Isolammi).

Paluu juurille tai ainakin pysyvä kesäpaikka Puumalassa olisi Pauliinan ja Tiina-Kaisan mielestä mahdollinen vaihtoehto, mutta tällöin taloudellinen tilanne tulisi olla turvattu. Työssä käymiseen lähikaupungeissa täytyisi varautua toimeentulon turvaamiseksi. Pauliinalla asuu perhettä vielä Puumalassa, joka voisi olla merkittävä syy paluuseen. Toisaalta omat lapset ja heidän mahdolliset lapsensa jäisivät kauas Helsinkiin. Tiina-Kaisalla on myös sukua edelleen Puumalassa ja hänelle pysyvä kesäpaikka kotiseudulla olisi hyvin tärkeä. Reeta ei koe paluuta kotiseudulle realistisena liian pitkien työmatkojen ja pääkaupunkiseudulle muodostuneiden sosiaalisten verkostojen vuoksi.

Kysymykseen millaisen ihmisen näet menneisyydessä ja nyt Pauliina vastasi: ”Näen ihmisen, joka on aina ollut hieman vakavamielinen ja idealistinen ja jolle oikeudenmukaisuus ja heikompien puolella oleminen on aina ollut tärkeää. Näen ihmisen, joka viihtyy monenlaisissa ympäristöissä, on utelias ja kiinnostunut uusista paikoista ja ihmisistä, ihmisten tarinoista. Näen ihmisen, joka nauttii luonnosta, rauhasta, hiljaisuudesta ja rakkaiden ihmisten läsnäolosta” (liite 1, Pauliina Pellava). Pauliinan motto ennen oli ”Ei se ota, jos ei annakaan” ja nykyään ”Elämä on nyt”. Tiina-Kaisa oli lapsena onnellinen maalaistyttö, teininä hieman hukassa, nyt hän on mielestään seesteinen keski-ikäinen ja toivoo tulevaisuudessa olevansa edelleen utelias, aktiivinen ja elämänhaluinen. Hänen mottonsa nuorena kiteytyy The Doorsin The End -kappaleen lyriikkaan ja nykyään mottona toimii Jonna Tervomaan Minä toivon. Reeta

vastasi kysymykseen näin. ”Takana näen oman päänsä pitävän, omasta mielestään vahvan nuoren naisen, kuka uskalsi tehdä mitä halusi eikä miettinyt mitä muut ajattelivat. Näen edelleen pärjäävän naisen, kuka ei ihan vähästä taitu” (liite 5, Reeta Sinkkonen). Hänen mottonsa nuorena tiivistyi lauseeseen ”valitse omat polkusi ja näytä itsellesi!”. Nykyään hänen mottonsa on: ”Maailma on kaunis. On vielä monta tietä kulkematta ja polkua valitsematta. Teen niin paljon kuin ehdin ja ne, jotka tulevat jälkeeni jatkavat siitä” (liite 5, Reeta Sinkkonen).

3.3 Kotiseudulla asuvien näkökulmia aiheeseen

Juuret ovat vahvat, puumalalaisuus on ehdottomasti voimavara ja olen ylpeä siitä. Nämä asiat nousivat hyvin esiin kotiseudulla asuvien Jarin ja Petrin vastauksista. Luonto, perhe, harrastukset, kiireetön ja yksinkertainen elämänrytmi ovat Jarin ja Petrin avaimet onnellisuuteen. Puumalassa vietetyn lapsuuden merkitystä itselle Petri kommentoi: ” Minulla on tunne, että sain lapsuudessa leikkiä ja olla lapsi turvallisessa ja terveellisessä ympäristössä. Pidän tuota niin tärkeänä, että haluan tarjota saman myös omille lapsilleni” (liite 3, Petri Ikonen). Kysyttäessä ovatko juuret hänelle voimavara vai kivireki oli vastaus: ”Enemmänkin voimavara. Olen ylpeä siitä, että haluan asua pikkukylällä yksinkertaisten asioiden äärellä rauhassa, enkä kaupungin tarpeettomassa ja järjettömässä kiireessä ja hälinässä” (liite 3, Petri Ikonen). Asuinpaikan merkityksestä onnellisuuteen oli Petrillä selvä mielipide: ” Asun omakotitalossa isolla tontilla. Minulla on siis mahdollisuus puuhastella niitä juttuja, joista tulen onnelliseksi. Jos asuisin kaupungissa kerrostalossa, niin eipä noita juttuja voisi tehdä. Jos tässä kysytään, että muuttaisinko pääkaupunkiseudulle, jos siihen tulisi mahdollisuus, niin vastaus on: En ikinä” (liite 3, Petri Ikonen). ”Asuinpaikallani on todella iso merkitys onnellisuuteeni. Tunnen olevani kotona onnellinen ja en haluaisi muuttaa täältä pois.” Kommentoi Jari kysymystä asuinpaikan merkityksestä onnellisuuteen. (liite 4, Jari Uimonen). Juuret ja asuminen kotipaikkakunnalla on siis tärkeä onnellisuuden osatekijä, jota kumpikaan ei vaihtaisi pois.

Esteinä onnellisuudelle kummallakin olivat perinteiset aika ja raha. Perheelle, ystäville ja omalle itselle haluttaisiin enemmän aikaa. Kysymykseen näkykö olemuksessanne se mistä olet lähtöisin vastasi Petri, että hänen kohdallaan varmasti jäärapäi-

syys ja kaupunkivastaisuus näkyy eikä edes halua sitä peitellä. Jarin näkökanta oli, ettei se juurikaan näy. ”Meitä on vähän joka junaan ja joka paikassa. Ja onneksi on” (liite 4, Jari Uimonen). Entä millaisen ihmisen näet, kun katsot taakse ja tulevaisuuteen? Jari vastasi: ” En niin mielelläni katso taakse, mutta jos katson, niin näen ihmisen, joka on välillä mokaillut ja joskus onnistunutkin. Ihmisen, joka on oman aikansa etsinyt oikeaa onnellisuutta. Ja vähän löytänytkin. Eteenpäin näen omaan elämänsä aika tyytyväisen äijän” (liite 4, Jari Uimonen). Petri vastasi kysymykseen lyhyen ytimekkäästi: ” Omilla aivoillaan jääräpäisesti ajattelevan pessimistisen skeptikon” (liite 3, Petri Ikonen). Jarin motto ennen ja nyt on ”Still Alive And Well - Rock `n` Roll!” (liite 4, Jari Uimonen). Petrillä ei mielestään nuorena ollut mitään mottoa, mutta aikuisiällä motoksi on muodostunut ”erehtyminen on inhimillistä, Errare humanum est” (liite 3, Petri Ikonen).

3.4 Havainnot haastatteluista

Kaikki haastatellut olen tuntenut jo lapsesta tai ainakin nuoruudesta saakka ja Pauliinan, Tiina-Kaisan, Jarin ja Petrin kanssa olimme myös samassa päiväkodissa ja kävimme yhdessä koulua ensimmäisestä luokasta yhdeksänteen asti. Jari ja Petri olivat lapsuuteni parhaimpia ja läheisimpiä ystäviä. Ystävyysuhteemme on kestänyt samanlaisena yli 45 vuotta. Reetaan tutustuin, kun hän tuli lukioon Puumalaan. Yläasteen hän oli maantieteellisistä syistä käynyt Sulkavalla, joka oli hänen kotiaan hieman lähempänä, vaikka Puumalan Lieviskän kylällä asuikin.

Suhteissamme ja tuntemuksissamme juuriin ja onnellisuuteen on edelleen paljon samaa. Minäkin koen luonnon, paikkojen, vanhojen rakennusten, kylän raitin ja siellä edelleen tunnistetavien kasvojen merkityksen itselleni edelleen hyvin vahvana. Sielunkoti oli hyvä määritelmä Tiina-Kaisalta ja sitä Puumala minullekin on. Lapsuus ja kasvaminen pienessä, turvallisessa kyläyhteisössä sekä opitut tavat ja arvot ovat olleet tärkeitä osatekijöitä minuuteni muodostumisessa. Mutkaton, ehkä sinisilmäinenkin suhtautuminen ja luottamus ihmisiin sekä elämään on meille pikkukylän lapsille ominaista. Rakkaus luontoon ja hyvät ihmissuhteet onnellisuuden osatekijöinä menevät aina rahan edelle.

Joistakin asioista ja arvoista oltiin samaa mieltä nykyisestä asuinpaikasta riippumatta. Esiin nousivat perinteisten perheen, luonnon ja terveyden lisäksi kaikkien vastauksissa turvallisen kasvuympäristön merkitys tasapainoisen minuuden kehittymiseen. Poikkeuksetta oltiin samaa mieltä, että juuret ovat olleet elämässä selkeä voimavara ja niistä ei haluta päästää koskaan irti. Puumalalaisuus on mielentila, me olemme heimo.

4 Henkilövalokuvaus

4.1 Ammattilaisten ja valokuvauksen pioneerien näkökulmia aiheeseen

Michael Freemanin kirjoittaman *Miten valokuva toimii?* -kirjan Muotokuvaus -luvussa kiteytetään henkilövalokuvauksen alkusysäys hyvin. "Hetimitä kun oli teknisesti mahdollista ottaa ihmisistä kuvia, joissa kaikki pienet kasvojen värähtelyt ja vartalon liikkeet oli saatu pysäytettyä, muotokuvauksesta tuli kameran pääasiallinen käyttötapa." (Freeman 2011, 46.) Muotokuvaus tai käytetään nyt käsitettä henkilövalokuvaus oli valokuvauksen alkuaikoina kömpelöiden isojen kameroiden ja tekniikan kehittymättömyyden vuoksi todella rajoittunutta ja valokuvaussessiot rutiininomaisia. Malli tai mallit joutuivat olemaan paikoillaan pitkiä aikoja, mikä johti aina tietynlaisiin asentoihin ja ilmeisiin. Tekniikan kehittyessä voitiin sessioissa keskittyä enemmän tunnelman luomiseen, kuvaajan ja kuvattavan keskinäisen suhteen luomiseen sekä yhteisen päämäärän mahdollisimman hyvään toteutukseen. Kummallekin osapuolelle on selviö, että jo sessioon osallistuminen on sopimus yhdessä tekemisestä sekä pyrkimyksestä parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Verrattuna entisiin aikoihin ja jäykkiin valokuvaussessioihin nykyään sessioissa kuvaajan sosiaaliset taidot nousevat yhtä suureen rooliin kuin tekninen osaaminen.

Life-lehden kuvaaja Alfred Eisenstaedt on sanonut: "Ystäväystyminen on minulle toinen luonto. Haluan valokuvata ihmisiä silloin, kun he ovat parhaimmillaan. Tämä tarkoittaa, että heidät on saatava rentoutumaan ja tuntemaan olonsa kotoisaksi alusta alkaen." Dokumenttikuvaaja August Sander on filosofoinut näin: "En kertaakaan ole

saanut henkilöä näyttämään rumalta. He tekevät sen itse. Muotokuva on peilisi." (Freeman 2011, 46.)

Jos olisin itse mallina, niin saattaisin miettiä, paljonko valokuvaaminen paljastaa sisäistä minääni? Aiheesta on jo aiemminkin mainitsemani valokuvaaja Alfred Eisenstaedt sanonut: "Valokuvassa henkilön silmät puhuvat paljon, ja joskus ne kertovat kaiken." Valokuvaaja Arnold Newmanin näkemys oli taas tämä: "Olen vakuuttunut, että kaikki valokuvaajien yritykset paljastaa ihmisen sisin olemus ovat pötyä. Voimme vain parhaan kykymme mukaan näyttää sen, mitä pinta paljastaa. Sisin olemus näkyy harvoin kenelläkään, joskus ei edes ihmiselle itselleen." (Freeman 2011, 47.)

On mietittävä, miten saisi henkilökuviin lisää dramatiikkaa, etteivät ne jäisi tylsiksi. Kuvaaminen ala- tai yläviistosta on yksi ratkaisu ja tuo kuviin reilusti enemmän luonnetta. "Alaviistosta kuvaamalla ihmiset saadaan näyttämään vaikuttavilta ja draamatiltilta – esimerkkinä Reservoir Dogs -elokuvan kuuluisa kohtaus, jossa päähenkilöt kävelevät kohti kameraa." Yläviistosta otetusta kuvasta taas välittyy usein vaikutelma nöyryydestä ja sen vaikutelma voi olla myös flirttaileva, kuten esimerkiksi Facebookin profiilikuvissa. Yläviistosta kuvatut kuvat saavat ihmiset myös näyttämään hoikemmilta ja viehättävämmiltä. (Haje Jen Kamps 2012, 72.)

Mallin ja valokuvaajan välinen hyvä vuorovaikutussuhde on onnistuneen lopputuloksen kannalta hyvin tärkeää. Valokuvaaja Patrick Lichfield on miettinyt mallin ja valokuvaajan suhdetta seuraavasti: "Muista, että kuvaamasi henkilö on 50 % muotokuvasta ja itse olet loput 50 %. Tarvitset malliasi yhtä paljon kuin hän sinua. Jos he eivät suostu auttamaan sinua, kuvasta tulee hyvin tylsä." (Freeman 2011, 50.)

Luvun lopuksi listaan viisi vinkkiä henkilövalokuvaukseen huippuvalokuvaaja Joe McNallyltä, hänen kirjastaan kirjastaan Valokuvauksen salaisuudet. McNally on vuonna 1952 syntynyt amerikkalainen ammattivalokuvaaja, joka on kirjottanut useita valokuvausalan kirjoja.

1. Vaihtelee valon voimakkuutta. 2. Pidä kamera vakaana. 3. Sijoita valo epätavalliseen paikkaan. 4. Pehmeä luonnonvalo vastaa studiota. 5. Vältä suoraa salamaa. (McNally 2008, 10.)

4.2 Valaisusta ja vallitsevan valon käytöstä

Valo jaetaan usein sen alkuperän mukaan joko kahteen tai kolmeen lajiin. Puhutaan vallitsevasta valosta ja valaistusta valosta. Toisessa ryhmittelyssä vallitseva valo jaetaan vielä luonnonvaloon ja keinovaloon. (Aalto 2010, 29.) John Hedgecoe kirjoittaa kirjassaan Valokuvaajan käsikirja: ”Valaisun kaksi peruslähtökohtaa ovat valon suunta ja luonne. Vaihtamalla valon suuntaa vaikutetaan kohteen muotoon ja ulkonäköön”. (Hedgecoe 1977, 84.) ”Valon suunta määrää, mihin varjoja syntyy, varjojen voimakuus taas riippuu siitä, missä määrin hajanaista ja heijastunutta valo on.” (Hedgecoe 2003, 160.) Tämä on erittäin hyvin toteutettavissa ja havainnollistettavissa studioympäristössä, mutta toimii myös ulko- ja miljöökuvauksessa. Valon luonteesta Hedgecoe kirjoittaa: ”Valon luonteella tarkoitetaan valaistuksen suunnasta tai määrästä riippumatonta jyrkkyyttä tai loivuutta. Suora auringonvalo on jyrkkää, pilvien läpi suodattava valo taas loivaa ja varjotonta.” (Hedgecoe 1977, 85.)

Ulkona luonnonvalossa kuvatessa valaistuksessa on periaatteessa kaksi päälinjaa. Luonnonvaloa voidaan käyttää sellaisenaan tai korostaa, lisätä tai vähentää sitä heijastimin, apuvaloin tai varjostimin. Päävalonlähde on yleensä taivaalta heijastuva auringonvalo ja se tuottaa usein ongelmia, koska malliin ei saisi tulla kovin paljon suoraa valoa ylhäältä. Ongelman, mustanaamiovalaistukseksikin kutsutun, välttämiseksi malli kannattaa sijoittaa kohtaan, jossa jokin varjostaa ylhäältä tulevaa suoraa valoa. Tällaisia ovat esimerkiksi terassit, katokset, puiden oksat. Valo tulisi suunnata niin, ettei se valaise mallia kovin laajalti eikä paljon. Vyötärön seudun ja kasvojen pysymisestä kontrastiltaan kohtuullisena voidaan käyttää kameran yläpuolella olevaa täytevaloa, joka on monesti kameran kiinteä tai siihen kiinnitetty salama. Täytevalon tarkoitus on tuoda valoa varjoalueille, mutta sen on oltava teholtaan melko vaatimaton, jotta varjot kuitenkin pysyvät varjoina. Lisävalaistuksen määrä on hyvä tarkastaa kameran LCD-näytöltä, sillä silmä hämärtyy yleensä valaistuksen kontrastia arvioitaessa. (Suvanto & Mäkelä 2004, 83-85).

4.3 Muotokuvaus- ja pohjoisikkunavalo

Muotokuvausvalon tulisi olla myötäistä ja tulokulma ei saa ylittää 90 astetta kuvaussuuntaan nähden. Vastavaloa voidaan käyttää kameran suunnasta tulevan muotoilevan valon lisäksi. Luonnossa valo lankeaa ylhäältä tai yläviistosta ja parhaimman muotovaikutelman luo 40-60 asteen kulmasta tuleva valo. Pehmeästi varjoksi muutuva valo antaa oikean kuvan kasvojen muodosta (Aalto 2010, 27). Olisi hyvä, että kuvaustilanteessa valo olisi tyypiltään samanlainen sekä mallin että taustan kohdalla. Näin saadaan parhaiten valaistua pääkohde kuvan valollisimmaksi ja kontrastisimmaksi, jottei tausta ole liian kirkas suhteessa malliin. Liian kirkas ja kontrastinen tausta vie huomion pääkohteesta (Puputti 2012, 201).

Henkilövalokuvauksessa puhutaan monesti ihanteellisimpana valonlähteenä pohjoisikkunavalosta, jota eteläisellä pallonpuoliskolla sanotaan taas eteläikkunavaloksi. Se on maalareiden alun perin käyttämä seinä- tai kattoikkuna, yhdistelmääkin käytettiin, josta suora auringonvalo ei mihinkään vuorokauden aikaan paista suoraan sisälle. Ihanteellinen valo saadaan halutusta suunnasta mallin paikkaa ja asentoa vaihtamalla. Ikkunan ei tarvitse välttämättä olla pohjoiseen, kunhan vaan varotaan suoraa auringonvaloa. Kuvaajan tulisi pysyä kuvaustilanteessa mahdollisimman lähellä ikkunaa, jotta valo säilyisi myötäisenä. Yleisin virhe on, että kuvattava asetetaan ikkunan ääreen voimakkaaseen valoon ja valokuvaaja itse jää sisemmälle huoneeseen (Aalto 2010, 30-31).

5 Henkilövalokuvaussessiot

5.1 Pohjustus

Toteutin toiminnallisen osion valokuvaussessiot Puumalassa kesällä 2018 ja Helsingissä keväällä 2019. Kuvattavina Puumalassa olivat IT-ammattilainen ja Polarilaitetestaaja Petri Ikonen ja puutavara-autonkuljettaja Jari Uimonen. Helsingissä henkilövalokuvauskohteina olivat psykoterapeutti Pauliina Pellava ja sovellusasiantuntija Tiina-Kaisa Isolammi. Puumalassa valokuvasin kohteita heidän työympäristönsään ja Helsingissä sessiot pidettiin kuvattavien vapaa-ajalla. Osin näin tehtiin myös

Pauliinan ja Tiina-Kaisan työkiireiden ja aikataulujen vuoksi. Kuvauskalustoni oli molemmilla paikkakunnalla hyvin niukka. Kamerani oli Nikonin D5100 18-55 mm:n objektiivilla ja kameran omalla salamalla varustettuna. Jalustaa en käyttänyt, vaikka se kuvaussessiossa mukana olikin. Pyrin keskittymään tunnelman luomiseen ja vuoro-vaikutuksen suoman rentouden välittymiseen kuvissa. Valitsevan valon käytössä pyrin olemaan tarkka ja käytin reilusti aikaa kuvakulmien hakemiseen ja valotuksen säätöön. Kuvasin molemmat sessiot manuaaliasetuksilla ja salamaa käytin vain testimielessä.

5.2 Puumalan henkilökuvaussessiot 27.7.- 28.7.2018

5.2.1 Kuvauskohde: Petri Ikonen

Petri Ikonen kuvauspaikkana oli hänen firmansa Mikro-Peten toimitilat Puumalan vanhalla Sinisellä koululla, jossa nykyään toimii useampiakin pienyrittäjiä. Tässä rakennuksessa aloitimme koulunkäyntimme vuonna 1977 ja kävimme siellä peruskoulun ensimmäisen ja toisen luokan. Kuvauspaikka valikoitui osittain tunnesyistä ja osittain vain siksi, että Petrillä oli sovittuna kuvauspäivänä normaali työpäivä. Kuvasin parin tunnin ajan pääasiassa Petrin työhuoneessa ja pyrin käyttämään ikkunasta tulevan luonnon valon voimakkuuden ja suunnan hyvin tarkkaan hyödykseni. Valokuvattavan kasvot olivat työpisteellä ikkunaan päin, joka nosti kuvien onnistumisprosenttia. Kuvasin suurimman osan lähikuvista edestä ja sivulta, mutta muutaman kuvan otin myös ala- ja yläviistosta. Joitain kokeellisempiakin kuvauskulmia käytin. Kuvasin ikkunan takaa näyttöpöytäteen ääressä työskentelevää IT-ammattilaista. Idea oli hyvä, mutta toteutus jäi valon suunnasta ja ikkunan liiallisesta heijastuksesta johtuen hieman vajaaksi. Parhaimmat kuvat sain mielestäni Petrin sivuprofiilista ja erikoislähikuvina toteutetuista kasvokuvista. En pyytänyt valokuvattavaa missään vaiheessa poseeraamaan kameralle, vaan keskustelimme leppoisasti ja hän teki samalla keskityneesti töitä tietokoneellaan. Valokuvaussessiot onnistuivat mielestäni hyvin. Teknisesti onnistuneita kuvia oli yllättävän paljon valaistuksen haastavuuteen verrattuna ja tunnelma kuvissa oli juuri niin pysähtynyt ja seesteinen kuin olin hakenutkin.

Näyttelykuviksi valitsin lähi- ja erikoislähikuvia ja kontrastiksi valitsin mukaan myös yhden kokokuvan. Tunnelman ja tietyn dramaattisuuden saamiseksi kuviin säädin kuvien valotusta hieman tummemmaksi ja korostin valkoista, mustaa ja keskisävyjä. Osan kuvista vinjetoin ja sain näin kuvan reunoille varjomaisen efektin, jolloin kuvan kohde tulee paremmin esille. Yksityiskohtiin, kuten esimerkiksi silmiin ja partaan, lisäsin terävyyttä Photoshopin terävyytyökalulla. Muunsin kuvat mustavalkoisiksi tai sävytin hieman sinertäväksi ja lopuksi vielä muutin kontrastia ja valotusta, jos kuvan tunnelma sitä vielä mielestäni vaati. Käytin kuvankäsittelyyn Photoshopin lisäksi enemmänkin mobiiliympäristössä käytettyä Photoshop Expressiä.

Kuva 1 ja kuva 2. Petri Ikonen (Kuva: Ville-Veikko Markkanen).

5.2.2 Kuvauskohde: Jari Uimonen

Puutavara-autonkuljettaja Jari Uimosen kuvauspaikkana oli työnantajansa Jani Härkösen kuorma-autovarikko, jossa hänen työkalunsa on parkissa. Kuvauspaikka valikoitui pitkälti sen vuoksi, että Jari ja hänen työnsä on ollut minulle niin kauan ja syvästi mielikuvissa, että se on lähes itsestäänselvyys, kuten oli hänen puutavara-autonkuljettaja isänsäkin kohdalla.

Sää toi omat haasteensa kuvauksiin, sillä päivä oli hyvin pilvinen ja sadettakin oli luvattu. Ulkokuvauksissa niin tärkeällä vallitsevalla valolla ei tällä kertaa ollut oikein kunnolla suuntaa eikä voimakkuutta. Kuvasin varikon pihalla muutamia yleiskuvia, joissa valokuvattava seisoo kuorma-auton edessä, mutta en saanut rajausta toimiin. Iso auto ja sen rinnalla ”pieni” ihminen ei vaan toiminut. Jari siirtyi rekan ohjaamoon ja otin lisää yleiskuvia hänen istuessaan kuskin paikalle. Muutaman kymmenen yleiskuvan jälkeen siirryin lähemmäs ottamaan puolilähikuvia. Idea alkoi löytyä ja puolilähikuvat, joissa kohde pitää kättä auton ikkunapuitteella alkoivat olla tunnelmaltaan oikeanlaisia. Tästä asemoinnista otin suurimman osan näyttelyyn valituista kuvista. Kuvasin lopuksi myös auton ohjaamossa ja sieltäkin sain muutaman hyvätunnelmaisen kuvan. Otin ohjaamossa myös joitain erikoislähikuvia. Valitettavasti objektiivivalikoimani oli hyvin niukka, vain yksi 18-55 mm objektiivi. Laajakulma- tai kalansilmäobjektiivilla olisin saanut kuviin huomattavasti enemmän syvyyttä.

Sessiot olivat nopeat jo pelkästään sateen uhan vuoksi, kuvasin Jaria vain vajaat puolitoista tuntia. Valokuvaussessiot onnistuivat mielestäni hyvin, vaikka prosentuaalisesti teknisesti laadukkaita kuvia tulikin melko vähän. Näyttelyyn valittavia kuvia ei tarvinnut juurikaan seuloa, vaan ne parhaat 4 – 5 kuvaa erottuivat niin tekniseltä toteutukseltaan kuin tunnelmaltaankin selkeästi joukosta.

Näyttelyyn valitut kuvat, jotka pääasiassa olivat puolikuvia, käsittelin tässäkin tapauksessa Photoshop -ja Photoshop Express-ohjelmilla. Oikean tunnelman luomiseksi ja kohteen paremmin esille tuomiseksi säädin monissa kuvissa valotusta suuremmalle, korostin valkoista ja mustaa sekä tarkensin kehon ja kasvojen yksityiskohtia Photoshopin tarkennustyökalulla. Vaikka himmensin kuvien väriä, niin lisäsin lopuksi tarvittaessa myös hieman värikylläisyyttä. Lopuksi hienosäädin kontrastia ja valotusta vielä hieman, jotta saisin kuviin vielä lisää syvyyttä ja elokuvamaisuutta.

Kuva 3. Jari Uimonen (Kuva: Ville-Veikko Markkanen).

5.3 Helsingin henkilökuvaussessiot 28.4.2019

5.3.1 Kuvauskohteet: Pauliina Pellava ja Tiina-Kaisa Isolammi

Psykoterapeutti Pauliina Pellavan ja sovellusasiantuntija Tiina-Kaisa Isolammin kuvaukset toteutettiin Helsingin keskustassa sunnuntaina 28.4.2019. Kuvauspaikkoina olivat Helsingin uusi keskustakirjasto Oodi, Amos Rexin ympäristö ja Yliopiston metroasema. Valitsin kuvauspaikat niiden mielenkiintoisen ympäristön ja erikoisten yksityiskohtien vuoksi, joilla pyrin saamaan enemmän irti kuvattavan persoonasta ja olemuksesta. Kuvasin sekä Pauliinan että Tiina-Kaisan samoissa paikoissa ja pitkälti samoilla asemoinneilla. Tämä ratkaisu oli suurimmaksi osaksi tiukan aikataulun sanelema ja tässä tapauksessa voi hyvin käyttää vertausta, että sain kaksi karpästä yhdellä iskulla. Näyttelyyn valituissa kuvissa samoissa asemoinneissa ja ympäristöissä olevia kuvia on tarkoitus olla mahdollisimman vähän.

Aloitin kuvaukset Oodin toisessa kerroksessa, jossa oli useita mielenkiintoisia kuvauspaikkoja. Ensin kuvasin kohteita ympyränmuotoisessa portaikossa, jossa kumpikin vuorollaan tuli porraskäytävää ylös minun kuvatessa heitä ylhäältä käsin. Idea oli mielestäni loistava, mutta toteutus jäi hieman vajaaksi, sillä valoa olisi tarvittu hieman enemmän ja turisteja hieman vähemmän. Muutamia perushenkilökuvia sain portaikossakin otettua, toisin näyttelykuviksi niistä ei yksikään valikoitunut. Seuraavaksi kuvasin Oodin ylätasanteen kulmassa lasiseinää vasten, johon aurinko sopivassa kulmassa loi säteitään. Lasiin tuli hyvä heijastuma valokuvattavan kasvoista ja tästä asemoinnista sain useita tunnelmaltaan hyviä kuvia, joista osa valikoitui näyttelykuvien joukkoon. Parhaiten onnistuivat puolikuvakoossa otetut kuvat sekä muutamat teknisesti oikein valotetut lähikuvat.

Sisätiloista siirryimme ulos, jossa otin pääasiassa yleis- ja kokokuvia Oodin kirjaston aaltoilevan julkisivun ollessa taustalla. Valo oli hyvä, mutta objektiivin rajoittuneisuuden vuoksi kuvista jäi puuttumaan syvyyttä. Jostain syystä Pauliinasta otetut kuvat onnistuivat Oodin pihalla Tiina-Kaisaa paremmin. Tässä tapauksessa ja tässä ympäristössä kohteen vaatetuksella ja olemuksella oli ilmiselvästi merkitystä.

Kuva 4. Tiina-Kaisa Isolammi (Kuva: Ville-Veikko Markkanen).

Kuvat 5. ja 6 Tiina-Kaisa Isolammi ja Pauliina Pellava (Kuvat: Ville-Veikko Markkanen).

Seuraava kuvauspaikka oli Amos Rexin niin sanottu sisä- tai takapiha eli Kampin entisen linja-autoaseman aukio. Sinne tehdyt ympäristötaideteokset betonikumpuineen ja kellotorneineen toivat itselleni mieleen jostain syystä meren rannan ja majakan. Ottamissani kuvissa tämä miellelyhtymä vielä vahvistuu. Aurinko oli korkealla ja jouduin jonkun verran kuvaamaan vastavaloon. Ikäviltä linssiheijastuksilta ei voinut välttyä, mutta osan sain onneksi Photoshopilla korjattua. Kuvasin paljon yleiskuvia juuri ympäristön takia, mutta lähikuvat olivat niitä, jotka onnistuivat parhaiten ja valikoituivat näyttelykuviksi.

Kuvaussession viimeinen kuvauspaikka oli Yliopiston metroasema. Tarkoitukseni oli kuvata kohteet niin asemalaiturilla liikkuva metrojuna taustanaan kuin liukuportaissa ylös ja alas mennessään. Valokalustoa ei ollut mukana, joten valaistus muodostui hieman ongelmaksi. Visio kuvista oli ollut kirkas, mutta jouduin tekemään kompromissejä jo heti muutaman testikuvan jälkeen. Metroasemalla saisin ehkä tunnelmaltaan kohtuullisia kuvia, mutta teknisesti ne jäisivät heikon valaistuksen vuoksi hieman vajaiksi. Päätin ottaa kuitenkin suunnitelman mukaiset kuvat suunnitelluissa asemoineissa ja paikoissa. Päätin myös, että otan kuvia paljon enemmän ja eri valotuksilla kuin aiemmissa paikoissa, jolloin onnistumisprosentti olisi korkeampi.

Aloitin kuvaukset junalaiturilla ideana, että kohteen taustalla olisi liikkuva metrojuna. En saanut rajausta mieleisekseni, vaikka muutaman kohtuullisen kuvan Pauliinasta ja Tiina-Kaisasta sainkin ja nopeasti hylkäsinkin tämän idean. Kuvasin Pauliinaa vielä tyhjällä laiturilla, jolloin onnistuin saamaan omasta mielestäni yhden sessioiden parhaimmista kuvista, niin rajaukseltaan kuin tunnelmaltaankin. Taustalla on lähes tyhjä asemalaituri ja etualalla oikealla Pauliina katsoo tulevan junan suuntaan. Tunnelma kuvassa on hyvin pysähtynyt ja ilmassa leijuu kysymys: ”Mitä nyt?”

Kuva 7. Pauliina Pellava (Kuva: Ville-Veikko Markkanen).

Kuva 8. Pauliina Pellava (Kuva: Ville-Veikko Markkanen).

Liukuportaissa kuvaaminen oli haasteellista, koska käsinojasta ei sen kovan tärinän vuoksi voinut ottaa tukea ja täytyi vain seistä mahdollisimman tukevasti, pienentää valotusaikaa ja lisätä ISO-lukemaa. Vain harva kuva onnistui ja aivan lopussa sain vasta kameran kuvausasetukset kohdilleen. Siihen mennessä olimme kulkeneet liukuportaatt ylös ja alas kolme kertaa. Harmikseni muutama tunnelmaltaan hieno kuva kärsi alivalotuksesta. Onneksi olin ottanut kuvat RAW-asetuksella, joten pystyin jälkikäteen niitä vielä jonkun verran parantelemaan.

Ulkokuvien käsittelyssä säädin kuvien kontrasteja melko jyrkästi ja osittain ”poltin” valkoista saadakseni aikaan hieman elokuvamaista tunnelmaa. Sisäkuvien värejä himmensin ja pehmensin, jotta saisin mukaan hieman hehkua ja taianomaisuutta. Osan Tiina-Kaisa Isolammin kuvista tein selkeästi värikuviksi, joissa lisäsin kuviin vielä valotusta, värikylläisyyttä ja värisyvyyttä. Sain näistä valokuvista melko epäluonnollisen, mutta mielestäni kiinnostavan näköisiä. Paulina Pellavan kuviin ja niiden tunnelmaan sopi mustavalkoisuus tai värien himmennys, osa kuvista toimi hyvin sävytettynä. Käytin myös vinjetointia, jotta saisin kohteen paremmin esille taustasta ja luotua eräänlaisen mustan kehyksen kuvalle. Kummankin kohteen kohdalla vielä lopuksi terävöitin kasvoja, hiuksia sekä vaatetuksen yksityiskohtia Photoshopin tarkennustyökalulla.

5.4 Yhteenveto henkilövalokuvaussessioista

Hyviin kuviin kuuluu monia elementtejä: Suunnitelmallista suunnittelemattomuutta, intuitiota, hyvät vuorovaikutustaidot, täydellinen luottamus kuvaajan ja kuvattavien välillä sekä itsensä täydellisesti likoon laittavat mallit. Näillä elementeillä mielestäni pääsin pitkälle ja onnistuin saamaan tähän astisen elämäni parhaimmat henkilökuvat. Suurin osa kuvauksista tehtiin ulkona ja onneksi tällä kertaa säät suosivat ja sessiot saatiin vietyä ongelmitta läpi. Valoisat aurinkoiset kuvauspäivät edesauttoivat myös sisäkuvausten onnistumisessa, koska kuvasin kohteita paljon ikkunoiden edessä valitsevaa päivänvaloa hyväksi käyttäen.

Puumalan kuvaussessioissa en ohjeistanut kuvattavia juuri ollenkaan, vaan kuvasin Jaria ja Petriä työnsä ja työkalujensa ääressä. Samalla keskustelimme maailman menosta ja kävimme läpi mitä kummallekin elämässä tällä hetkellä kuuluu. Petrin kohdalla en pyytänyt häntä poseeraamaan kameralle kertaakaan, sillä halusinkin kuvata häntä keskittyneenä työnsä ääressä aivan luonnollisena. Jaria pyysin muutaman kerran keskustelun lomassa katsomaan kameraan, jotta saisin myös muutaman katsekontaktikuvan yleiskuvien lisäksi. Kummankin kohdalla pyrin tekemään tilanteesta hyvin luontevan, kahden ystävän kohtaamisen, jossa kuvaaminen olisi sivuseikka. Tietenkin sekä kuvaaja ja kuvattava olivat tietoisia, mistä oli kyse ja pyrkivät sanattomalla sopimuksella parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Helsingin kuvaussessioissa minulla oli Puumalan sessioita selkeämmät suunnitelmat kuvattavien varalle. Tosin viimeiset suunnitelmat löin lukkoon vasta bussissa matkalla Lohjalta Helsinkiin. Olin miettinyt kuvauspaikat intuitioni ja kokemuksen pohjalta ja mielestäni valinnat olivat onnistuneita. Ohjeistin kuvattavia paljon pään asennoissa, katseen kohdistamisessa ja rennon asennon hakemisessa. Kumpikin kuvattava oli innoissaan kuvattavana sekä hyvin läsnä ja keskittyneenä kuvaushetkellä, motivaation puutetta ei ollut. Kuvauspäivä oli heille erikoinen ja he halusivat ottaa siitä kaiken irti sekä nauttia aurinkoisesta kevätpäivästä. Kuvaukset etenivät hienosti ja luottamus kuvaajan ja kuvattavien välillä toimi todella hyvin. Samalla päivitettiin kuulumiset ja muisteltiin vähän yhteistä lapsuutta ja Puumalaa. Olimme ahkeria ja tehokkaita, kuvaukset kestivät kokonaisuudessaan vain reilut kolme tuntia, mutta olivat mielestäni hyvin onnistuneet.

Kuvasin kummatkin sessiot niukalla budjettiluokan kalustolla. Näin minun täytyi tehdäkin ja käyttää omaa kalustoa, koska tällä kertaa en voinut tukeutua Karelia amk:n laadukkaampaan lainakalustoon. Kalusto oli kuitenkin riittävä ja haastoi minut ottamaan käyttöön kaiken sen tiedon ja taidon mitä minulla valokuvauksesta on. Osittain jouduin käyttämään aikaani kokeiluihin, mutta kuvauskokemukseni ansiosta valotusajat ja aukot löytyivät suhteellisen nopeasti.

Valokuvaaja Ville Juurikkalan ohjeet onnistuneisiin henkilövalokuvaussessioihin: 1. Kohtaaminen ihmisen kanssa ja vuorovaikutus. 2. Valo (Luonnonvaloa käytän aina, jos mahdollista). 3. Lokaatiot, puvustukset, meikit yms. pintaa ja taustaa, kehystä.

”Vuorovaikutuksen kautta pääsee ihmiseen syvemmin sisälle ja valo vaikuttaa ilmaisuun. Vuorovaikutus on kaikkein tärkein ja muu on kehystä, taulu syntyy vuorovaikutuksesta ja valosta. Valo ikään kuin piirtää sen kuvan, mutta vuorovaikutus tuo ihmisen luonteen esiin. Ihminen kehystetään” (Ville Juurikkala 29.4.2019).

6 Omakustannevalokuvanäyttelyn järjestäminen

6.1 Idea ja näyttelyn nimi, näyttelytila ja budjetti

Omakustannenäyttelyn järjestäminen pienellä budjetilla ja pienissä puitteissa voi olla aivan yhtä haastavaa ja monivaiheista kuin suuremman mittaluokankin produktionissa. Lisäksi kaikki työ ja vastuu produktiossa on kuvaajalla itsellään. Toisin on ammattilaisten kohdalla, joiden kuraattori/tuottaja valitsee ja miettii kokonaisuuden. Kuraattori tekee myös yleisiä järjestelyjä, esimerkiksi järjestele näyttelyn avajaiset. Tuottaja taas on usein galleristi tai museon johtaja itse (Ville Juurikkala 29.4.2019). Produktiovaiheita voi olla lukemattomia, mutta listaan ja kerron seuraavassa taustoja noin kymmenestä tärkeimmästä.

Kuvien teeman mukaisesti näyttelyn nimi täytyisi aina olla lyhyt, napakka ja hyvin näyttelyn kuvien henkeä kiteyttävä. Nimen täytyisi myös herättää mielenkiintoa sekä puhutella ja siinä tulisi olla tiettyä vetoavaisuutta (Saloriutta 2016).

Omakustannenäyttelyissä näyttelytila valikoituu yleensä sen mukaan mistä sen edullisimmin saa. Yksi parhaista vaihtoehtoista ovat kirjastot. Siellä harrastajakuvaajatkin pääsevät toteuttamaan unelmaansa näyttelyn järjestämisestä yleensä ilman suurempia ongelmia. Esimerkiksi lähiseutuni eli Karkkilan, Lohjan ja Vihdin kirjastoista löytyy runsaasti tiloja yksityishenkilöiden ja yhdistystenkin käyttöön. Osassa tiloista on pieni vuokrahinta, mutta monet tilat ovat myös maksuttomia. Parempien näyttelytilojen hinnat määräytyvät tapahtuman kellonajan ja järjestävän tahon mukaan. Jos kyseessä on mahdollisesti kaupallinen tapahtuma, hinnat lähtevät esimerkiksi yhdistysten kohdalla 15 eurosta tunnilta. Lohjan pääkirjaston Järnefeltin sali, lasten ja nuorten tapahtumien ja näyttelyiden monitoimitila Pähkinä, ryhmätyötila sekä tutkijahuoneet ovat maksullisia. Lohjan Mäntynummen kirjaston Mediateekki on paikallisille yhdistyksille maksuton. Sammatin kirjaston Lönnrot-sali on myös paikallisille yhdistyksille maksuton. Kaikissa edellä mainituissa Lohjan kirjastoissa voidaan järjestää valokuvanäyttelyitä (Lohjan kaupunki 2019).

Näyttelytilassa tulee ensisijaisesti huomioida tilan valaistus, millaiset ovat töiden ripustusmahdollisuudet sekä onko käytössä mahdollisesti audiovisuaalista tekniikkaa. Videotykkiä tai vastaavaa audiovisuaalista laitteistoa on mielekästä käyttää, jos ei halua rajoittaa töiden määrää. Näin näyttelyyn saadaan myös lisää mielenkiintoa ja syvyyttä. AV-laitevastaavan yhteystiedot kannattaa ottaa ylös ongelmatilanteiden varalta, ettei tekniikan yllättävä pettäminen pääse pilaamaan näyttelyn tunnelmaa.

Omakustannenäyttelyn budjetin suunnittelu vie aikaa ja yllätyksenä saattaa tulla, ettei budjetti muutamaankymmeneen euroon jäänytkään. Vedokset, pohjustukset, ripustustarvikkeet jo itsessään maksavat ja kannattaa tarkasti miettiä kuvien koot ja määrä omalle budjetille sopivaksi. Minimissään näihin perusasioihin kuluu 200 euroa. Kulujen peittämiseksi on hyödyllistä laittaa töitä myös myyntiin (Saloriutta 2014).

6.2 Kuvien valinta, vedosten teettäminen ja oheismateriaalit

Elämme digiaikaa ja kuvien ottaminen on periaatteessa ilmaista sen jälkeen, kun kalusto on hankittu. Kuvia tulee pienessäkin sessiossa otettua satoja ja tämä tietysti lisää töitä kotona näyttöpöydän edessä. Kuvat täytyy myös käsitellä eli monesti kor-

jaillaan vielä värejä, kontrasteja ja rajataan kuvaa. Näyttelyä silmällä pitäen näyttelyn tyyli ja henki on jo tietysti lyöty lukkoon ja kuvien tulisi noudattaa näyttelyn teeman linjaa. Näyttelyyn tulevien kuvien kuvakoot tulisi miettiä kuvien käsittely- ja rajausvaiheessa hyvin. Kuvatessa täytyisi olla käsikirjoitus missä kuvakoossa kohteesta kuvia otetaan, näin keskitytään vain olennaiseen. Tällöin sessiot myös etenevät paremmin ja tekemisessä on ryhtiä ja johdonmukaisuutta. Kuvien valinta voi pahimmillaan olla hyvien kuvien suuren määrän vuoksi eniten työtä vaativa vaihe projektissa (Tretjakov 2016).

Vedosten teettäminen vie usein näyttelyn budjetista suurimman osan. Vaihtoehtoja vedostamistyön ostamiseen löytyy nykyään hyvin. Nettikauppojen valikoima on laaja ja hinnatkin tippuneet kohtuulliselle tasolle, kiitos kilpailun. Itselle tutuimpia nettikauppoja ovat ifolor.fi, digikuvatnetista.fi, smartphoto.fi ja camerashop.fi. Kivijalkaliikkeissäkin voi vielä vedoksia teettää, hinta on usein hieman korkeampi, mutta etuna on taas koevedosten saaminen nähtäväksi ennen varsinaista tilausta. Omakustannevalokuvanäyttelyssä kuvien pohjustaminen Kapa-levylle on hyvin yleistä, koska kehystäminen lisää kustannuksia aina huomattavasti. Monesti pohjustaminen kannattaa jättää kuitenkin osaavan ammattilaisen käsiin eikä se loppujen lopuksi ole kovin kallista. Mieluiten näin kuin, että alkaisi työhön itse ja vasta virheiden kautta oppisi miten pohjustus kannattaa tehdä oikein. Esimerkiksi otettakoon valokuvaaja Teemu Saloriutan blogissaan Huomioita valokuvanäyttelyn järjestämisestä suosittelu Puite Oy Helsingin Kalasatamassa. Hänelle 12 kuvan pohjustaminen 5 mm:n Kapa Plast -levylle kustansi 150 euroa. Suojalaminointi oli jätetty pois, koska se olisi kaksinkertaistanut hinnan (Saloriutta 2014).

Näyttelyn avajaisissa tulisi aina olla jotain tarjottavaa ja tämä lisää kustannuksia ainakin 50 eurolla. Kahvia, teetä, vettä ja mehua ainakin on yleensä tarjolla. Samoin pientä purtavaa kuten keksejä ja ehkä myös pientä suolaista esimerkiksi pasteijoita tai piirakoita. Tarjoilun lisäksi on hyvä olla myös oheismateriaalia, kuten esite kuvainfoineen ja taustatietoineen, vieraskirja sekä kuvaajan käyntikortit websivulinkkeineen. Kuvien viereen tarvitaan numeroidut tietolaput, joissa on kuvan nimi, kuvan ottopaikka ja päivämäärä. Tähän samaan voi myös lisätä hieman taustatietoa kuvasta tai kuvaushetkestä.

6.3 Mainostus, järjestelyt, ripustaminen ja näyttelyn purkaminen

Fyysisen julisteen, esitteen tai flyerien levitys on perinteinen mainostusmenetelmä, mutta sosiaalisen median käyttö mainontaan ja sinne ryhmän luominen näyttelyä varten on nykypäivää. Kaikki suhteet kannattaa käyttää hyväkseen ja yhteydenotot paikallislehtiin sekä mahdollisesti paikallisradioihin saattavat tuottaa yllättäviä tuloksia. Kotipaikkakunnalla mainostamiseen puskaradio on edelleen toimiva media. Myös ammattilainen uskoo sosiaalisen median voimaan: ”Sosiaalinen media on nykyään erittäin tärkeä. Itse kuvaajana en ota yhteyttä markkinointimielessä muihin medioihin. Tuttuihin toimittajiin voisikin ehkä olla yhteydessä, mutta tiedottaja on yleensä erikseen isoissa gallerioissa ja hän hoitaa markkinoinnin ja tiedottamisen. Some on se merkittävin ja edullisin ja kaikki leviää siellä kustannustehokkaammin, jos haluaa johonkin rahallisesti satsata, niin some-markkinointiin kannattaa satsata, pienikin summa jo lisää näkyvyyttä”. (Juurikkala 2019.)

Näyttelyn kannalta tärkeitä käytännön asioita ovat AV-laitteiston toimivuuden tarkastaminen, vedosten esillepano ja mutkaton yhteistyö näyttelytilan henkilökunnan kanssa. Henkilökunnan kanssa on hyvä sopia näyttelyn pystytys ja purkuajoista. Vedosten ripustamisen onnistumiseksi kannattaa näyttelytilan henkilökunnan kanssa katsoa tilat ja ripustusmahdollisuudet ajoissa. Tarvittavia ripustusvälineitä Kapa-levyvedoksille ovat oikeankokoiset koukut, siimaa ja kuville tarvittavien tietolappujen kiinnitykseen kaksipuoleista teippiä. Toinen silmäpari ja vatupassi on myös tarpeen ja helpottaa olennaisesti ripustamisen sujuvuutta. Näyttelyn purkamisessa on huomioitava varovaisuus, etteivät vedokset vahingoitu. Ne on aina syytä pakata huolellisesti säilytystä ja mahdollista seuraavaa näyttelyä varten.

7 Pohdinta

Lopuksi käyn läpi miksi päädyin tekemään tämän työn ja mitä tuloksia sain aikaan? Pohdin missä onnistuin ja miten työtä voisi jatkossa vielä hyödyntää? Lähtökohtana oli valokuvata Puumalasta lähtöisin olevia ikätovereitani ja hakea valokuvatuilta ikätovereiltani vastauksia moniin juuria ja onnellisuutta koskeviin kysymyksiin. Päättökäytännöni olivat henkilöhaastattelut ja valokuvasessoissa käyty keskustelut. Työn tarkoituksena oli selvittää juurten vaikutusta identiteetin kehitykseen, onnelli-

suuteen ja minäkuvan muodostumiseen. Halusin aiheen pohjalta tehdyillä haastatteluilla konkreettisia vastauksia, jotta voisin peilata niitä omiin näkemyksiin, kokemuksiin ja tuntemuksiin. Henkilövalokuvissani halusin tuoda esiin ihmistä, joka katsoo menneeseen ja tulevaan avoimin mielin, on sinut itsensä kanssa ja hyvin tietoinen omista lähtökohdistaan.

Henkilövalokuvaus on jo kauan ollut intohimoni, vaikken sitä viime aikoina kovin usein ole päässytkään harrastamaan. Nyt opinnäytetyöni kautta pystyin toteuttamaan itseäni parhaalla mahdollisella tavalla. Valokuvaussessiot osoittautuivat todella mielenkiintoisiksi ja antoisiksi, onnistumisia tuli paljon ja sain myös vahvistuksen sille, että olen omalla alallani. Vakuutuin taas myös siitä seikasta, että valokuvasessoissa tärkeintä ei ole tekniikka vaan valokuvaajan ja valokuvattavan vuorovaikutus sekä yhteistyö. Sessioissani malleilla oli onnistumisen kannalta suuri rooli ja he suoriutuivat siitä todella hyvin. Mitään ei kyseenalaistettu ja luottamus oli molemmin puoleista. Kaikki kuvattavat olivat luonnollisia, hienosti hetkessä kiinni ja heidän avullaan tavoitin muutamassa kuvassa mielestäni jopa jotain ajatonta. Kokonaisuutena onnistuin kuvausurakassani mielestäni hyvin ja prosentuaalisesti sain otettua paljon tunnelmaltaan erinomaisia henkilövalokuvia. Nautin todella paljon henkilöiden valokuvaamisesta ja olin sessioissa hyvin motivoitunut.

Opinnäytetyön rungoksi muodostui kirjoittamani harjoitusaine. Mielestäni yhteenvedot valokuvaussessioista ja haastatteluista onnistuivat hyvin. Ville Juurikkalan haastattelusta päädyin ottamaan viittauksia valokuvanäyttelyä käsittelevään lukuun ja antamaan ammattilaisen näkökulmaa aiheeseen. Ville Juurikkalan pääteesit hyvästä henkilövalokuvaussessioista eli kohtaaminen ihmisen kanssa, vuorovaikutus ja vallitsevan valon oikea hyödyntäminen toteutuivat omissa sessioissani mielestäni olosuhteisiin ja käytettyyn kuvauskalustoon nähden yllättävän hyvin.

Alkuperäinen syy ja kipinä miksi valitsin lopputyöni aiheeksi juuret ja onnellisuus lähti yliopettaja Jari Kupiaisen ideasta. Hän ehdotti lopputyön aiheeksi ja nimeksi ”Onnellisuuden esteet arjessa”. Hyvin pian sain idean juurien merkityksen lisäämisen onnellisuusteemaan ja samalla aloin miettiä nimen vaihtamista hieman positiivisemmaksi. Päädyin lopulta nimeen ”Juuret ja onnellisuuden osatekijät arjessa”. Toinen ja varsinaisen syy miksi päädyin juuri tämän aiheen työstämiseen oli oma kiinnostus juurien vaikutukseen minussa itsessä. Sain kohdehenkilöinä olleilta lapsuudenystäviltäni

erinomaisia ja syvällisiä vastauksia, jotka pitkälti tukivat minun omia näkemyksiäni aiheesta kuin myös henkilöstä itsestään.

Valokuvanäyttelyn järjestäminen jää opinnäytteen ulkopuolelle, mutta opinnäytteen sisältyvät näyttelykuvat käsittelen painovalmiiksi tiedostoiksi. Päädyin tekemään jokaisesta valokuvattavasta kuvakollaasin, johon tulee 3-4 kuvaa ja hieman heidän omaa tekstiään aiheen tiimoilta. Teksti myös taustoittaa henkilöä kuvan takana. Kollaasin yhteyteen tulevilla lapsuuden kuvalla ja selfiellä halusin luoda linkin menneen ja nykyisyyden, onnellisuuden ja juurien välille. Mielestäni tämä oli onnistunut ratkaisu ja antaa kollaasille lisää sielukkuutta.

Tietyllä tavalla koin, että työni vasta raapaisi pintaa ja aihetta voisi viedä vielä paljon pidemmälle. Näin aion jossain vaiheessa myös tehdä. Mielessä on jo kirja tai muu laajempi valokuvallinen julkaisu aiheen pohjalta. Mukaan voisi ottaa myös edellisten sukupolvien näkemyksiä, kokemuksia ja kuvia. Pienemmässä mittakaavassa aiheen pohjalta saisi varmasti mielenkiintoisen artikkelin johonkin valtakunnalliseen lehteen tai aikakausilehteen.

Työn tavoitteet täyttyivät pitkälti suunnitelmallani tavalla. Kuuden haastattelun purku ja Helsingissä kuvatun session materiaalin työstö vei paljon aikaa, mutta intensiivinen työ kannatti. Sain paljon vastauksia hakemiini juuret ja onnellisuus -kysymyksiin ja vahvistusta sille, että en ole yksin näkemyksieni ja tuntemuksieni kanssa. Myös kaikki henkilövalokuvaussessiot onnistuivat kiireiseen aikatauluun suhteutettuna todella hyvin. Kiitos siitä kuuluu valokuvatuille ja haastatelluille Pauliinalle, Tiina-Kaisalle, Jarille, Petrille ja Reetalle, jotka suuresti edesauttoivat tämän opinnäytetyön valmiiksi saattamisessa.

Lähdeluettelo

- Aalto, J. 2010. Kohteena ihminen. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Freeman, M. 2011. Miten valokuva toimii? Jyväskylä: Docendo Oy.
- Hedgecoe, J. 1977. Valokuvaajan käsikirja. Porvoo: WSOY.
- Hedgecoe, J. 2003. Valokuvaajan suuri käsikirja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.
- Hoikkala, T. & Roos, J.P. 2000. 2000-luvun elämä. Helsinki: Gaudeamus.
- Ikonen, P. 2019. Juuret ja onnellisuus. Sähköposti wmarkkanenmail.com. 5.5.2019.
- Isolampi, T-K. 2019. Juuret ja onnellisuus. Sähköposti wmarkkanen@gmail.com. 5.5.2019.
- Juurikkala, V. 2019. Valokuvanäyttelyn järjestäminen. Sähköposti wmarkkanen@gmail.com. 8.5.2019.
- Kamps, H.J. 2012. Etsimessä: Ihminen. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Lohjan kaupunki 2019. Kirjaston kokous-, opiskelu- ja näyttelytilat. 2019. <https://www.lohja.fi/vapaa-aika-liikunta/kirjasto/kokous-opiskelu-nayttelytilat/10.4.2019>.
- McNally, J. 2008. Valokuvauksen salaisuudet. Jyväskylä: Gummerus.
- Puputti, T. 2012. Valo ja valaisu. Henkilokuvaus studiossa ja miljöössä. Jyväskylä: DocendoOy.
- Pellava, P. 2019. Juuret ja onnellisuus. Sähköposti wmarkkanen@gmail.com. 4.5.2019.
- Roos, J.P. 1987. Suomalainen elämä. Hämeenlinna: Karisti Oy:n kirjapaino.
- Roos, J.P. 1988. Elämäntavasta elämäkertaan. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Saaristo, K. & Jokinen, K. 2013. Sosiologia. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Saloriutta, T. 2014. Ajatuksia valokuvanäyttelyn järjestämisestä. <http://www.luonnonvalo.net/huomioita-valokuvanayttelyn-jarjestamises ta/.14.2.2014>.
- Sinkkonen, R. 2019. Juuret ja onnellisuus. Sähköposti wmarkkanen@gmail.com. 7.5.2019.
- Suvanto, T & Mäkelä, S. 2004. Henkilokuvaus digikameralla. Porvoo: Docend Oy.
- Tretjakov, T. 2016. Ajatuksia valokuvanäyttelyn pitämisestä ja vähän muustakin. <http://www.digikuvaaja.com/ajatuksia-valokuvanayttelyn-pitamisesta/>. 13.1.2016.
- Uimonen, J. 2019. Juuret ja onnellisuus. Sähköposti wmarkkanen@gmail.com. 6.5.2019.